

ת"פ 37609/08/13 - המאשימה, מדינת ישראל נגד הנאשם, סאיל אנעים

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

27 אפריל 2014

ת"פ 37609-08-13 מדינת ישראל נ' אנעים

לפני כבוד השופט הבכיר צבי גורפינקל

המאשימה

מדינת ישראל
ע"י ב"כ עו"ד הדר צור

נגד

הנאשם

סאיל אנעים
ע"י ב"כ עו"ד ד"ר נתן שרייבר ועו"ד אלי ארביב

גזר דין

הנאשם שימש כשוטר במשטרת ישראל ביחידת סיור במרחב יפתח. במסגרת תפקידו הוסמך להפעיל מכשיר שליטה חשמלי מסוג טייזר, שדומה בצורתו החיצונית לאקדח, ומפיץ זרם חשמל הגורם למכאוב או לאובדן שליטה במערכת השרירים ההיקפית, במטרה לנטרל אדם.

ניתן להשתמש בטייזר בשני אופנים, ע"י הצמדה ישירה לגוף האדם בלחיצה על ההדק ובכל לחיצה נפרק מטען חשמלי למשך 5 שניות, והאופן השני ע"י הרכבת מחסנית על קצה הטייזר, כאשר לחיצה על ההדק גורמת לירית 2 מחטים מהמחסנית המחוברות בתייל לטייזר, וננעצות בגופו של האדם שאליו נורות המחטים.

כאשר המחטים ננעצות בגוף, נסגר מעגל חשמלי בין מכשיר הטייזר לגוף, ונפרק מטען חשמלי למשך 5 שניות. כל לחיצה נוספת פורקת מטען חשמלי למשך 5 שניות, ופריקת המטען החשמלי גורמת לאובדן השליטה בשרירים בטווח שבין המחטים, וכן למכאוב.

ביום 21.1.11 השתמש הנאשם במכשיר הטייזר כנגד אדם אותו עצר בעקבות חילופי דברים, כאשר אותו אדם הפטיר לעבר הנאשם ושוטרת שהיתה עימו כי השוטרים נראים לו משועממים.

הנאשם כבל את המתלונן, הכניסו לניידת ולאחר נסיעה קצרה, הורה לו לצאת מהניידת, וכאשר המתלונן יצא, ירה הנאשם בגבו באקדח הטייזר, שלא לצורך ומבלי להזהירו, ולאחר שהמתלונן נפל על הקרקע, לחץ הנאשם על הדק הטייזר, 3 פעמים נוספות.

לאחר מכן כבל הנאשם את המתלונן כשידיו מאחורי גבו, הכניסו לניידת, מחטי הטייזר נשארו מחוברות לגבו של המתלונן

ובמהלך הנסיעה, לחץ הנאשם 9 פעמים נוספות על הדק הטייזר שלא לצורך, וכן במהלך הנהיגה היכה בראשו של המתלונן באמצעות הטייזר וגידף אותו.

גם במהלך הובלת המתלונן מהניידת לתוך תחנת המשטרה, המשיך הנאשם ללחוץ על הדק הטייזר מספר פעמים, הכניס את המתלונן לחדר שם הפעיל את הטייזר פעמים נוספות, ובסה"כ לחץ על הדק הטייזר כשהמחטים מחוברות לגוף המתלונן 23 פעמים.

כתוצאה ממעשה הנאשם נגרמו למתלונן כוויות בגב ו-3 סימני שיפשוף על כתף ימין, כתוצאה מנעיצת המחטים בגופו והעברת זרם החשמל מהמכשיר אל הגוף, המתלונן איבד את השליטה על סוגריו ועשה צרכיו על עצמו בחדר התחנה לעיני הנוכחים, ולאחר מכן רשם הנאשם דו"ח פעולה כוזב לפיו המתלונן תקף אותו ולכן השתמש נגדו בטייזר, אולם זאת 3 פעמים בלבד.

בגין עובדות אלה הורשע הנאשם לאחר שמיעת ראיות בעבירות של התעללות בחסר ישע לפי סעי' 368 ג' לחוק העונשין, תשל"ז-1977, ושיבוש מהלכי משפט לפי סעי' 244 לחוק העונשין, כמיוחס לו בפרט הראשון של כתב האישום.

ביום 14.2.11 עוכב המתלונן ע"י שוטר בחשד לפריצה לכלי רכב, הוא נמלט מהשוטר והתחבא מתחת לרכב חונה.

למקום הגיעו מספר שוטרים ובהם הנאשם, הנאשם עצר את המתלונן והובילו לניידת, ומשם לתחנת המשטרה ובמהלך הנסיעה החלו הנאשם ושוטר נוסף שהיה עימו לתשאל את המתלונן על מעשיו באותו ערב, ולגבי שותפיו לעבירה.

הנאשם הסתובב לאחור והיכה את המתלונן בפניו באמצעות פנס מספר פעמים, בתחנת המשטרה הוביל הנאשם את המתלונן למעלית, והיכה אותו באמצעות ברכו, ובהמשך הכניסו לשרותים, שם הסיר את חגורת מכנסיו של המתלונן, גלגל אותה על כף ידו והיכה באמצעותה בגבו של המתלונן.

לאחר מכן נטל הנאשם מגב, שבר את המקל והיכה על גבו ורגליו של המתלונן באמצעות המקל, כמו כן בעט בו.

שעתיים לאחר מכן הגיעו חבריו של המתלונן לתחנת המשטרה, כדי לברר מה גורלו, אחד החברים נחשד כי היה שותפו של המתלונן לפריצה לרכב, והנאשם הודיע לו כי הוא עוצרו, היכה אותו בבעיטות ובאגרופים, ולאחר שזה נפל על הרצפה, היכה אותו הנאשם באמצעות מקל.

כתוצאה מהמעשים נגרמו למתלונן המטומה תת עורית בצד ימין של גופו, חבלה ונפיחות בעין שמאל, שפשופים בחזה משמאל, אודם ונפיחות בזרוע שמאל ושיפשופים, והמטומה בגב.

לשותפו של המתלונן נגרמו המטומות בגב במותן שמאל, בלסת התחתונה ומתחת לאוזן ימין, וכן אודם ונפיחות בזרוע שמאל, נפיחות במצח עליון וליד עין שמאל.

בגין ארועים אלה הורשע הנאשם לאחר שמיעת ראיות בשתי עבירות של התעללות בחסר ישע לפי סעי' 368 ג' לחוק

העונשין, תשל"ז-1977, כמיוחס לו בפרט השני של כתב האישום.

ביום 18.9.10 ביפו, עיכב הנאשם את המתלוננת כאשר נהגה ברכבו של בן זוגה, הנאשם והמתלוננת קיללו זה את זה, בן זוגה של המתלוננת הגיע למקום וביקש להציג את רשיון הרכב. הנאשם צעק על המתלונן והודיע לו כי הוא עצור, כבל אותו בידיו והכניסו למושב האחורי בניידת.

במהלך הנסיעה עצר הנאשם את הניידת, והיכה את המתלונן ב- 4 מכות בפניו. בהמשך, עצר שוב והיכה אותו 3 פעמים נוספות, וכן גידף אותו.

כתוצאה מכך נגרמו למתלונן סימני חבלה בגופו ובאפרכסת שמאל.

בגין זאת הורשע הנאשם לאחר שמיעת ראיות בעבירה של תקיפה הגורמת חבלה של ממש לפי סעי' 380 לחוק העונשין, תשל"ז-1977, כמיוחס לו בפרט השלישי של כתב האישום.

הנאשם שירת במשטרה 6 שנים עד לארוע, נשוא הדיון בפרט הראשון, ומאז הושעה מתפקידו.

אין לו הרשעות קודמות, הוא גר בצפון הארץ עם משפחתו, ואף שמדובר בבני מיעוטים שאינם חייבים בשרות צבאי, בני משפחתו של הנאשם תורמים לבטחון המדינה.

בשנת 1995 נהרג אחיו של הנאשם, עקב תקלה מבצעית בזמן אימונים, ובשנת 2006 נפצע אח נוסף בארוע שבו נחטף החייל גלעד שליט.

הנאשם קשור מאוד לאח זה, ועוזר בשיקומו ובטיפול הרפואי.

אימו של הנאשם כתבה לבית המשפט מכתב הנוגע ללב בו היא מפרטת את התחושה הקשה של אובדן הבן הבכור שנהרג בפעילות צבאית, ואת הטראומה שהמשפחה עברה כאשר הבן השני נפצע בשנת 2006 בארוע החטיפה.

כתוצאה מנפילת בנה, סבלה האם ולקתה בבריאותה, היא מתארת את גידולו של הנאשם כמי שספג ערכים של אהבה אמינות ורחמנות, וכן על נאמנות למדינה.

הנאשם משמש כגאווה למשפחה, ולטענתה אינו אדם אלים.

מצבה הבריאותי היום קשה, היא סובלת מגידול בראש, וביקשה להתחשב במצב זה בעת גזירת הדין.

כמו כן העיד קצין בכיר מפיקוד הדרום, שמלווה את המשפחה 19 שנים מאז נפילת הבן הבכור, הוא מתאר את הקשיים של המשפחה כאשר בזמן הלוחיה האימים סירב להספיד את החלל עקב שרותו בצה"ל, ונאלצו להביא מבחוץ אדם אחר שיבצע את הטכס הדתי.

הקצין מכיר את הנאשם מאז היותו בן 12 שנה, וביקש לתת עדיפות בעת גזירת הדין לנסיבותיה של המשפחה שמשמשת כמופת באיזור למי שמשותף בהגנת המדינה.

כמו כן בתקופת שרותו במשטרה הוענקו לנאשם תעודות הערכה על השתתפותו בארועים כאשר לכד חשודים שונים, עצר עבריינים, רדף אחרי פורצים שנמלטו, וכן עצר חשוד ערבי שהתכוון לדקור יהודי בנצרת.

בית המשפט ער לתפקידים הקשה של השוטרים כאשר הם נתקלים בעבריינים אלימים ונאלצים לא אחת להשתמש בכח הן כדי להגן על עצמם וכן כדי לעצור עבריינים, חלקם אלימים, שמתנגדים למעצרים ע"י המשטרה.

כמו כן, בית המשפט ער לקושי שבחיכוך בין אנשי משטרה לבין אזרחים כאשר לא תמיד האזרחים מקפידים על שמור על כבודו של השוטר. מסיבה זו, חובתו של בית המשפט לתת גיבוי לשוטרים במילוי תפקידם, וכל אימת שיתקל בית המשפט באזרח התוקף שוטר, יענש בחומרה ע"מ לשדר מסר כי בתי המשפט מגינים על השוטרים בביצוע תפקידם הקשה, וכאשר שוטר משתמש בכח סביר לביצוע תפקידו, יגבה אותו בית המשפט.

בית המשפט גם ער לעובדה שלעיתים עבריינים שנתפסים מנסים להסיט את תשומת הלב מהעברה שיוחסה להם, לכיוון השוטר ע"י הגשת תלונה נגדו על שימוש באלימות, דבר שמפסיק לעיתים את הטיפול החקירתי בעבירה שהעברין עצמו עבר.

בית משפט זה זיכה בעבר מתנדב במשטרה שהשתמש באקדחו וירה בפורץ שניסה לפגוע בו, כאשר קבע כי השימוש בכח ובנשק היה מותר, וכלי נשק נמסרים לשוטרים כדי להשתמש בהם בעת הצורך, ואל לשוטר להרתע משימוש בכח סביר או אף בשימוש בנשק, כמוצא אחרון, אם הדבר מתחייב מהנסיבות.

כנגד כל אלה, וכנגד הגיבוי שבית המשפט מעניק לשוטרים בביצוע תפקידם, חובת בית המשפט להעניש שוטרים המשתמשים לרעה בסמכותם שלא לצורך.

הרצף של הארועים שפורטו בכתב האישום ושבגינם הורשע הנאשם, אינו מצביע על אופיו של הנאשם כפי שמצטייר במכתב אימו לבית המשפט, אלא דווקא על אופי אלים של מי ששש אלי קרב ואינו בוחל בשימוש בכח, גם כשהדבר אינו נדרש לצורך מילוי תפקידו (פרט שני).

אילו דובר רק בארועים נשוא הפרטים השני והשלישי, גם אם אין הצדקה לשימוש באלימות, ניתן היה להבין את הלך נפשו של הנאשם כאשר עצר פורץ לרכב, שהתחמק ממעצר, אולם המשך האלימות נגדו היתה שלא לצורך, וודאי שימוש בחגורה או במקל אינו תואם את המצופה משוטר במילוי תפקידו.

אפשר גם להבין את כעסו של הנאשם כמפורט בפרט השלישי בעקבות ההיתקלות עם המתלוננת שגידפה אותו בצורה קשה, גם אם הדבר לא הצדיק שימוש באלימות כלפי המתלונן.

אם ניתן היה לנסות להבין את התנהגותו של הנאשם בפרטים השני והשלישי, הרי לא ניתן כלל וכלל לתרץ את מעשיו נשוא הפרט הראשון.

המתלונן בפרט זה אינו עבריין שנעצר, אלא אדם שלכל היותר ניתן לכנותו "חוצפן" על כך שהפטיר לעבר השוטרים כי הם נראים לו משועממים. הערה לאותו אדם היתה מספקת, ולא היה צריך כלל להיגרר לחילופי דברים שסופם מעצרו של המתלונן.

בכל מקרה, גם אם נעצר המתלונן לא היתה כל הצדקה לעשות נגדו שימוש בכח, ופיסגת המעשים הינה השימוש הפסול באקדח הטייזר.

מכשיר הטייזר נמסר לשוטרים לצורך ביצוע תפקידם והוא משמש תחליף לאקדח שבכוחו להרוג אדם.

אם ניתן להמנע מתוצאה קטלנית, עדיף כמובן להשתמש בכלי שתוצאתו חמורה פחות.

מכשיר הטייזר נמסר לשוטרים לצורך ביצוע מעצר חוקי כאשר הנעצר מתנגד בכח למעצרו, ולא ניתן להשתלט עליו, אלא ע"י הימומו באמצעות המכשיר, או לצורך הגנה עצמית.

הארועים שפורטו בפרט הראשון מצביעים על התעללות לשמה, ללא כל הסבר, כאשר הנאשם ירה לעבר גבו של המתלונן ונעץ את שתי המחטים בגבו, ולאחר מכן הזרים לגופו של המתלונן זרם חשמלי לא פחות מ- 23 פעמים. לא פלא שהמתלונן אבד את השליטה על סוגריו ועשה צרכיו בבגדיו בתוך המשטרה.

ארוע זה של שימוש בלתי חוקי בטייזר אינו יכול לעבור לסדר היום, אין לו כל הצדקה, אין לו כל הסבר זולת הסבר של פריקת זעמו של הנאשם על המתלונן בדרך בלתי חוקית לחלוטין.

הנאשם ניצל את היותו שוטר, השתמש במדיו ככיסוי לביצוע פעולה אסורה, והפעיל מכשיר טייזר בצורה בלתי סבירה ובלתי הגיונית בעליל.

מעשים אלה של הנאשם אינם יכולים לעבור ללא תגובה עונשית הולמת, חרף נסיבותיו האישיות והמשפחתיות.

העיקרון המנחה בענישה הוא קיומו של יחס הולם בין חומרת מעשה העבירה בנסיבותיו, ומידת אשמו של הנאשם, ובין סוג ומידת העונש המוטל עליו.

על בית המשפט לקבוע מתחם עונש הולם למעשה העבירה, תוך התחשבות בערך החברתי שנפגע מביצוע העבירה, במידת הפגיעה בו, במדיניות הענישה הנהוגה ובנסיבות הקשורות בביצוע העבירה.

בין שיקולי החומרה ניתן למנות את הצורך בהרתעת הרבים מפני ביצוע עבירה מסוג העבירה שביצע הנאשם, וכי יש

סיכוי של ממש שהחמרה בעונש תביא להרתעת הרבים.

למרבה השמחה, אין מקרים רבים דוגמת זה של הנאשם, וככל הידוע, זהו המשפט הראשון שמתקיים בקשר לשימוש לרעה במכשיר הטייזר.

באשר למדיניות הענישה הנוהגת והראויה, יש להפנות לע"פ 1752/00, **מ.י. נ' ערן נקש**, שם הורשע שוטר משמר הגבול בשורת עבירות פליליות של התעללות כלפי פלסטינאים תושבי השטחים שהיו נתונים למרותו. נגזר עליו עונש של 14 חודשי מאסר בפועל ו- 15 חודשי מאסר ע"ת.

בית המשפט העליון ציין כמאפיין ההתעללות את המצב שבו הקורבן מצוי בעמדת נחיתות או ביחסי תלות כלפי מי שמבצע בו מעשים פוגעניים.

עוד קבע כי על העונש להעביר מסר מרתיע ברור וחד משמעי לכל אנשי המרות בתפקידיהם השונים, וכי מי שמנצל שררה במדים כדי להתעלל באנשים הנתונים למרותו ולשליטתו ולהשפילם, דינו ענישה חמורה וקשה.

עוד נקבע כי אין לקבל מצב בו התנהגות כמו של המשיב שם, תצטייר בעיני חבריו כנורמה מקובלת, מן הראוי שמערכת הפיקוד תבהיר לשוטרים שבשורותיה בדרך שאינה משתמעת לשני פנים את החובות המוטלות עליהם כשהם מופקדים על אנשים הסרים למרותם ונתונים במשמרותם.

רק משום שאין זו דרכה של ערכאת ערעור למצות את הדין בהחמרה בעונש, נגזר על המשיב, חלף המאסר שהוטל עליו בבית המשפט המחוזי, עונש של מאסר בפועל לתקופה של 3 שנים וכן מאסר ע"ת.

ניתן לקבוע כי זוהי רמת הענישה הראויה למעשים מסוג זה שביצע הנאשם.

מתחם העונש ההולם למעשי העבירה שביצע הנאשם, בעיקר זה הקשור בשימוש הפסול בטייזר, נע בין שנתיים ל- 5 שנות מאסר.

בתוך מתחם זה יש לשקול את הנסיבות המחמירות המזדקרות מחומרת פעולותיו ומעשיו של הנאשם, כנגד הנסיבות המקלות, שרותו של הנאשם תוך שהוא זוכה לשבחים ולתעודות הערכה, ובעיקר התחשבות במשפחתו שנפגעה כבר עקב ביצוע פעולות של הגנה על בטחון המדינה, כאשר בן אחד נפל חלל ובן שני נפצע, ולמרות זאת המשפחה מוסיפה ותורמת לבטחון המדינה וגם גיוסו של הנאשם למשטרה, נבע עקב החינוך שקיבל בביתו לאהבת המדינה, כמו כן יש להתחשב בארוסיו של הנאשם לפני זמן קצר.

יחד עם זאת, שיקולי החומרה בענישה גוברים במקרה חריג זה.

העונש שהיה ראוי לגזור על הנאשם בתוך מתחם הענישה היה צריך להיות 3 שנות מאסר בפועל, לא פחות, אולם מכתבה הנוגע ללב של אימו של הנאשם, עדות האופי החמה שנשמעה מהקצין הבכיר של פיקוד דרום בקשר לדרכה של המשפחה והפגיעה שהיא סובלת מסביבתה עקב שרות בניה בכוחות הבטחון, גרמו לצורך להפחית מעונש המאסר שהיה ראוי לגזור על הנאשם, אולם עדיין יש לגזור עונש בתוך מתחם הענישה שנקבע.

לאור זאת אני גוזר על הנאשם 28 חודשי מאסר בפועל, ומטיל עליו שנה מאסר ע"ת שלא יעבור תוך 3 שנים, עבירה של אלימות כלפי אדם אחר שתוצאתה חבלה של ממש.

בהיות תיק זה הראשון מסוגו בנושא שימוש בטייזר, ולאחר שנחשפה בפני בית המשפט הקלות הבלתי נסבלת בה משתמש שוטר במכשיר הטייזר שלא לצורך, ומאחר שאין מדובר בארוע הנוגע למרחב מסויים של המשטרה או למחוז מסויים, אלא למשטרה בכללותה, מן הראוי לרענן את הנהלים המתייחסים לשימוש בטייזר, להפנות תשומת לב השוטרים לכך ששימוש בטייזר דינו כדין השימוש באקדח, וכי השימוש בו נועד כאמצעי אחרון בלבד ולא כאמצעי ראשון, ובוודאי לא כדי להעניש אזרח בקשר למעשים שביצע או דברים שאמר, שניתן להתגבר עליהם באמצעים שפגיעתם פחותה מאשר הזרמת זרם חשמלי לגופו של אדם.

לאור זאת אני מורה להעביר את גזה"ד לעיונו של המפקח הכללי במשטרת ישראל, ע"מ שיתן את ההוראות המתחייבות מהתופעה שהתגלתה בתיק זה.

זכות ערעור תוך 45 יום

ניתן היום, כ"ז ניסן תשע"ד, 27 אפריל 2014, במעמד הצדדים.